

УЧЕНИЧЕСКО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Желязкова-Тея, Т. & Банчева, М. (2018). *Ученическото самоуправление*.
София: Аз-буки. ISBN: 978-619-7065-20-6

Бисерка Михалева

Министерство на образоването и науката

Понятието „самоуправление“ за първи път е използвано в Англия в края на XVII век. Самоуправлението може да се разглежда през призмата на различни гледни точки: социологическа, психологическа, педагогическа. За ученическото самоуправление от особено значение е педагогическата гледна точка към самоуправлението. Ученическото самоуправление е организирана форма на детско участие в произтичащите от това права, задължения и отговорности.

Идеята за ученическо самоуправление се появява в България в началото на 90-те години на XX век. Първият ученически парламент в страната създават учениците от Икономическия техникум „Проф. д-р Димитър Табаков“ в Сливен през 1992 г. Оттогава в продължение на 27 години ученическият парламент на Професионална гимназия по икономика „Проф. д-р Димитър Табаков“ (ПГИ „Проф. д-р Димитър Табаков“) в Сливен удовлетворява потребностите на младите хора, възпитаници на училището, от организиран живот, вдъхва им увереност, помага им да осмислят свободното си време, както и да участват при решаване на училищни проблеми. Основна идея на ученическото самоуправление е да се даде възможност на учениците сами да организират живота си в училище и дори да бъдат част от неговото управление. Опитът, натрупан през ученическите години, им помага и в бъдещи житейски действия да

могат да избират вярното решение. През април 1995 г. на връх Околчица е организиран национален форум с участието на ученици и учители от цялата страна. Така идеята за учредяване на ученически парламенти се разпространява в Смолян, Разград, Плевен и Стара Загора. Провеждат се обучения на Карандила и Приморско. През 1998 г. е създадена асоциация „Български детски и младежки парламент“, която работи с представители в цялата страна. През 1999 г. Румен Вълчев и Маргарита Станкова издават сборник с материали „Ученическо самоуправление“, който има за цел да научи децата и учениците как да вземат верните решения по въпроси, свързани с техния живот и интереси в училище, т.е. да подпомага ученическото самоуправление. Ученическото самоуправление не е елементарен процес, нито е игра на възрастни за един ден. То може да бъде лесно, интересно и много полезно не само за децата и учениците, а и за всички възрастни, които имат личен или професионален досег с младите хора от 7 до 18 години.

Книгата „Ученическо самоуправление. Пътеводител. Кой? Какво? Къде? Кога? Как? Защо?“ има за цел да подпомага ученическото самоуправление; да покаже, че ученическото самоуправление може да бъде лесно и интересно, но само ако в него се включат със своите компетентности всички участници: ученици, учители, родители, училищното ръководство, бизнесът, както и общностите и институциите на местно ниво. Структурата на изданието позволява да бъде използвано изцяло или на части в зависимост от потребностите на читателя. Пътеводителят е предназначен за всички деца, ученици и възрастни, които по някакъв начин имат отношение към ученическото самоуправление. Натрупаният през ученическите години опит, придобит на различните равнища от ученическото самоуправление, ще помогне на младите хора и в бъдещи житейски действия да могат да избират вярното решение. Най-често в училищата се създават така наречените „ученически съвети“, чиято цел е да съберат активните и мотивирани ученици в единна общност, обединена около решаване на проблеми в училище и организирането на инициативи от всякакво естество. Ученическите съвети са в помощ и подкрепа както на учениците при решаване на проблеми от тяхното ежедневие, така и на учителската общност и ръководството на училищата в процесите на вземане на решения.

Книгата „Ученическо самоуправление. Пътеводител. Кой? Какво? Къде? Кога? Как? Защо?“ е издадена по поръчка на Министерството на образованието и науката по инициатива на фондация „Институт за информални иновации“. Темата е навременна и необходима. В Пътеводителя специално място е отделено както на участниците в ученическото самоуправление – деца и ученици, така и на съучастниците им: учители, класни ръководители, педагогически съветници, психолози, директори, училищни настоятелства, родители, институции, работещи с деца и младежи, медии и бизнес среди. Също така са представени много подробно: подходите и моделите на ученическото самоуправление; проекти и програми за ученическо самоуправление; оценяването на ученическото самоуправление; равнищата на ученическо самоуправление – на ниво паралелка, на ниво училище, на ниво об-

щина, на ниво област и на национално ниво. Представени са форми на ученическо самоуправление в дванадесет държави, както и примери за различни дейности за ученическото самоуправление – учебна, трудова и организационна дейност; културни, информационни и творчески дейности; спорт, здраве и отдих. Представените модели на ученическо самоуправление са съобразени с действащите нормативни документи, закони, стратегии, конвенции. Авторите Таня Кунчева Желязкова – Тея, и Мариана Миткова Банчева предлагат кратки тематични статии, които могат да се използват като теоретична основа и практико-приложни модели за създаване и развитие на нови или усъвършенстване на вече съществуващи органи на ученическо самоуправление. Чрез ученическото самоуправление училището се връща отново на учениците.

Книгата е навременна и необходима за реализацията на ученическото самоуправление. Авторите са посочили подходяща литература по темата. Не бива да забравяме, че ученическите съвети никога няма да могат да постигнат успех в неприятелска и недемократична среда. Ученическите съвети успяват само ако учителите и училищните ръководства възприемат учениците като активни партньори в собственото им образование, а не като потребители. Има много ученически съвети, които успяват да реализират своите идеи чрез дейности заложени в годишния план на конкретните равнища – на ниво паралелка, на ниво училище, на ниво община, на ниво област.

В заключение да си припомним мисълта на Дейвид Уилкокс: „Ангажираността или апатията на хората зависи главно от чувството им за собственост върху каквито и да било идеи и от степента на участие, която им се предлага за превръщането на тези идеи в практика“.

Ще бъде от полза за читателите на следващ етап темата да бъде продължена с практически насоки – споделяне на добрия опит на работещи ученически съвети на различни нива – паралелка, училище, община и област.

SCHOOL SELF-GOVERNMENT

Zhelyazkova-Teya, T. & Bancheva, M. (2018). *School Self-Government*.
Sofia: Az-buki. ISBN: 978-619-7065-20-6

✉ **Dr. Biserka Mihaleva**

Ministry of Education and Science

Sofia, Bulgaria

E-mail: biserka.v.mihaleva@abv.bg